

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 10.11.2005
KOM(2005) 565 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

**Globálne monitorovanie pre životné prostredie a bezpečnosť (GMES):
Od konceptu k realite**

{SEK(2005) 1432}

OBSAH

Úvod.....	3
Zhrnutie.....	3
1. Strategický Rozmer.....	4
2. GMES v službách EÚ	6
3. realizácia	7
3.1. Užívatelia na prvom mieste.....	7
3.2. Postupné zavedenie pilotných operačných služieb	7
3.3. Kandidátske služby na najrýchlejšej zavedenie	8
3.4. Stratégia financovania.....	9
3.5. Budovanie na existujúcich kapacitách	10
3.6. Posúdenie vplyvu	10
3.7. Spravovanie.....	11
3.7.1. Úlohy a zodpovednosti.....	11
3.7.2. Štruktúry.....	12
4. Propagácia GMES/označenie.....	13

ÚVOD

Cieľom GMES je poskytnúť na trvalom základe spoľahlivé a včasné služby týkajúce sa environmentálnych a bezpečnostných otázok na podporu potrieb tvorcov verejných politík. GMES je iniciatíva EÚ, v ktorej bude ESA (Európska vesmírna agentúra) realizovať zložky týkajúcej sa vesmírneho priestoru a Komisia bude riadiť kroky na identifikovanie a rozvíjanie služieb opierajúcich sa o údaje in-situ, ako aj údaje diaľkového snímania.

Toto oznámenie vysvetľuje stratégiu zavedenia GMES, ktorá sa začne pilotnou fázou troch prvých operačných služieb GMES do roku 2008. Vysvetľuje proces definovania rozsahu týchto služieb v spojení s užívateľmi a stanovuje cieľ Komisie zabezpečiť kontinuitu služby. Zaoberá sa vytvorením primeraných riadiacich štruktúr spojených s jednotlivými fázami programu.

ZHRNUTIE

V čase, keď disponovanie informáciami a ich primerané používanie má dôležité geostrategické dosahy, musí mať Európa k dispozícii kapacitu, ktorá jej umožní nezávisle, spoľahlivo a včas vyhodnotiť jej politické opatrenia. Rozsiahly systém pozorovania Zeme využívajúci techniky vesmírnych staníc a *in situ* (zem, vzduch a more) prostredníctvom dobre definovaných operačných služieb je rozhodujúci pri zabezpečení realizácie a monitorovania environmentálnych a bezpečnostných politík v kontexte udržateľného rozvoja.

Momentálne je dopyt v Európe po službách pozorovania Zeme stále roztrieštený, aj keď rastie. Túto situáciu môžu zmeniť dva faktory. Po prvé musia byť autori rozhodnutí na všetkých úrovniach presvedčení, že služby sú spoľahlivé, pokiaľ ide o ich kvalitu a kontinuitu. Po druhé sa musia presvedčiť na základe vlastnej skúsenosti, že tieto služby významne prispievajú k cieľom ich organizácie, aby sa odôvodnili náklady ich dlhodobej prevádzky, údržby a obnovy.

Pokiaľ ide o stranu ponuky, v Európe sa vyvinuli hodnoty a odbornosť svetovej úrovne. Pozorovacie systémy však fungujú nezávisle a pokrytie je neúplné v prípade oboch pozorovacích systémov, *in situ* aj satelitného. Mnohé satelity a pozorovacie siete *in situ* sú experimentálne a nemôžu zaručiť požadovanú kvalitu a kontinuitu meraní, aby sa poskytol základ operačných služieb teraz alebo v budúcnosti. Kým naši medzinárodní partneri významne investujú do rozvoja kapacít globálneho monitorovania, Európa ešte stále pracuje s rozličnými vnútroštátnymi kapacitami a rozličnými vnútroštátnymi normami.

Európa uznávajúc strategickú dôležitosť pozorovania Zeme a jeho rastúceho potenciálu rozvinie vlastnú operačnú schopnosť prostredníctvom programu GMES. GMES je zameraný na koordinovanie existujúcich systémov, poskytovanie služieb zaručenej platnosti a hlavne zabezpečovanie ich budúcej kontinuity.

GMES sa bude rozvíjať v jednotlivých etapách zavedením služieb pilotnej fázy, pričom do konca roka 2008 sa začnú tri služby „najrýchlejšej cesty“ (zem, more, naliehavé okolnosti). Celkovo už bolo identifikovaných jedenásť počiatočných služieb, ktoré by sa mohli úspešne zaviesť na podporu širokého rozsahu potrieb.

Z krátkodobého hľadiska, GMES využije existujúce pozorovacie vesmírne kapacity a kapacity *in situ*, ktoré vyvinula EÚ a členské štáty ESA. Z dlhodobejšieho hľadiska sa vykonajú investície do rozvoja nových kapacít, aby sa zabezpečila kontinuita dátových zdrojov a infraštruktúra na podporu rozvoja služieb GMES.

Mala by sa tiež dosiahnuť optimálna komplementárnosť riadenia činností súvisiacich s GMES. Komisia plánuje založenie organizačnej štruktúry pre služby GMES, aby sa urýchlilo sústredenie dopytu a zlepšili jeho interné riadiace opatrenia. Investície EÚ a ESA do vesmírnej časti sa budú riadiť spolu s ESA podľa príslušných finančných pravidiel. O dlhodobých štruktúrach riadenia GMES sa bude diskutovať s EÚ a členskými štátmi ESA.

Účinné riadenie údajov a zdieľanie informácií je nevyhnutným predpokladom na vytvorenie služieb GMES. Medzi zainteresovanými stranami sa bude udržiavať nepretržitý dialóg s cieľom rozvinúť potrebné infraštruktúry priestorových údajov a bude sa podporovať realizácia návrhu smernice INSPIRE (Infraštruktúra pre priestorové informácie v Európe). GMES ako taký prispeje k umožneniu prístupu, využívaniu a harmonizácii geopriestorových informácií na celoeurópskej úrovni. GMES bude rozhodujúcim nástrojom na zvýšenie interoperability vnútroštátnych systémov, a tak posilnenie rozvoja primeraných európskych noriem.

GMES bude predstavovať rastúci prvok bilaterálnych vzťahov EÚ s medzinárodnými partnermi. Bude sa rozvíjať zohľadňujúc činnosti Skupiny pre pozorovania Zeme (GEO). GMES bude vzhľadom na svoju integrujúcu úlohu hlavným európskym príspevkom ku globálnemu 10 ročnému implementačnému plánu pre globálny systém systémov pozorovania Zeme (Global Earth Observation System of Systems (GEOSS)).

1. STRATEGICKÝ ROZMER

Ovládanie informácií o životnom prostredí a bezpečnosti má geostrategické vplyvy. Politický mandát bol vyjadrený na summite v Gotteborgu v júni 2001 a neskôr v rezolúcii Rady¹ o „dosiahnutí **operačnej** a **autonómnej** európskej kapacity do roku 2008.“

Komisia vo svojom oznámení z februára 2004² načrtla strategickú úlohu GMES pri rozvoji úlohy EÚ ako globálneho činiteľa a identifikovala prvky realizácie GMES. Európsky parlament vyjadril podporu zavedeniu GMES³. Druhé zasadnutie Rady pre vesmír potvrdilo, že GMES bude po systéme Galileo druhou vlajkovou loďou EÚ v oblasti vesmírnej politiky.

Potreba spoľahlivých a včasných informácií je zdôraznená rastúcim dopytom. Prírodné a ľudmi spôsobené katastrofy v Európe, Amerike, Ázii a Afrike, v spojení so zvýšenými bezpečnostnými potrebami, ďalej posilnili význam zlepšených monitorovacích systémov. Boli už identifikované globálne aj lokálne úrovne požiadaviek.

---

¹ Rezolúcia Rady 2001/C 350/02 (13.11.2001)

² Globálne monitorovanie pre životné prostredie a bezpečnosť (GMES): Vytvorenie kapacity GMES do roku 2008 – Akčný plán 2004-2008 (KOM(2004) 65 konečné znenie)

³ B5-0045/2004 Rezolúcia Európskeho parlamentu o akčnom pláne na realizáciu európskej vesmírnej politiky

GMES významne prispeje k civilným bezpečnostným potrebám EÚ⁴. Okrem toho, poskytne príležitosti pre dodatočné kapacity Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (ESDP). Mali by sa využívať všetky možné súčinnosti civilných a vojenských zložiek, aby sa zabezpečilo lepšie využívanie zdrojov, a to ako doplnok pôsobenia Satelitného centra EÚ (EUSC), ktoré už v tejto oblasti pôsobí.

GMES poskytne významnú podporu environmentálnemu monitorovaniu a posudzovaniu a prispeje k realizácii Systému zdieľaných environmentálnych informácií (Shared Environmental Information System), ktorý rozpracováva Komisia a členské štáty. Zlepší kvalitu environmentálnych informácií a zdokonalí ich prístupnosť. Zjednoduší a zracionalizuje predkladanie environmentálnych správ.

GMES takto pokryje lokálne, regionálne a globálne záležitosti a stane sa nevyhnutným nástrojom pri ďalšom rozvoji vedúcej úlohy Európy v praktickom využití pozorovania Zeme pre klimatické a environmentálne monitorovanie a civilnú bezpečnosť.

GMES bude nástrojom EÚ, ktorý zabezpečí jej účasť na medzinárodných snaženiach zhodných s odporúčaniami G8 z júla 2005 o posilnení globálneho systému klimatických pozorovaní. Prispeje k Stratégii EÚ pre Afriku⁵ prostredníctvom vybudovania afrického observatória a realizácie iniciatívy Afrického monitorovania životného prostredia pre udržateľný rozvoj (AMESD). GMES bol zdôraznený počas dialógov EÚ s USA, Ruskom, Čínou a Indiou⁶. USA nedávno publikovali svoj Strategický plán pre integrovaný systém zemských pozorovaní. Rusko a Japonsko pracujú na podobnom pláne.

GMES sa stane hlavným európskym príspevkom ku globálnemu 10 ročnému implementačnému plánu pre GEOSS. GMES bude vytvárať údaje a služby týkajúce sa životného prostredia aj bezpečnosti. Účasť EÚ na GEOSS umožní výmenu informácií s medzinárodnými partnermi v oblasti environmentálneho monitorovania a bude podporovať zvýšené využívanie pozorovania Zeme a tiež rozvoj systému celosvetových systémov pozorovania.

GMES, ako iniciatíva EÚ, bude ťažiskom mnohých partnerstiev. Tieto partnerstvá sa musia definovať na úrovni EÚ, vrátane úlohy agentúr, členských štátov, odvetvia služieb s pridanou hodnotou (vrátane malých a stredných podnikov), užívateľských skupín atď.

GMES bude stimulovať ekonomický rast tým, že umožní tvorbu inovačných služieb s pridanou hodnotou. Bol vybraný ako jeden z projektov rýchleho štartu v rámci Iniciatívy Komisie pre rast⁷. GMES by mal stimulovať priemyselný sektor, a rozširovať tak ponuku

---

⁴ Správa Odborného výboru pre vesmír a bezpečnosť (marec 2005)

⁵ „Stratégia EÚ pre Afriku“ KOM(2005) 489 konečné znenie (12.10.2005)

⁶ Summit EÚ a USA („Iniciatíva Európskej únie a Spojených štátov na posilnenie transatlantickej ekonomickej integrácie a rastu“, spoločné vyhlásenie EÚ a USA) zahrňoval „podporu spolupráce za využitia civilných vesmírnych technológií pre udržateľný rozvoj, vedu, výskum a prehĺbenie spoločnosti založenej na vedomostiach“. Na summite EÚ a Ruska v máji 2005 sa prijal súbor cestných máp pre štyri spoločné priestory. V cestovnej mape pre Spoločný hospodársky priestor sa EÚ a Rusko dohodli „zabezpečiť primerané prostredie pre plodnú spoluprácu na programe GMES“. Pri príležitosti summitu EÚ a Číny v septembri 2005 sa obidve strany dohodli, že budú „posilňovať spoluprácu EÚ a Číny vo vesmírnej oblasti, t.j. spoločné činnosti súvisiace so zemskými pozorovaniami a vedou o Zemi. [...]“

⁷ „Európska iniciatíva pre rast: Investovanie do sietí a poznatkov pre rast a pracovné príležitosti: Záverečná správa pre Európsku radu“ KOM(2003) 690 konečná verzia (21.11.2003).

služieb a rozvíjať inovačné pozorovacie, komunikačné a informačné technológie, ktoré budú potrebné v rámci dynamickej a vývojovej kapacity GMES, pričom sa vytvoria príležitosti pre zvýšené využívanie informačných zdrojov súkromným sektorom. Európska priemyselná základňa bude zohrávať dôležitú úlohu pri zachovaní európskej autonómnej kapacity a politickej nezávislosti pri prijímaní rozhodnutí.

2. GMES V SLUŽBÁCH EÚ

GMES podstatne zvýši možnosť používania geopriestorových informácií na podporu rôznorodých politík EÚ, najmä pokiaľ ide o:

- environmentálne záväzky Európy, v rámci územia EÚ aj globálne, prispievaním k tvorbe, realizácii a verifikácii environmentálnych politík Spoločenstva⁸, vnútroštátnych nariadení a medzinárodných dohovorov;
- ostatné oblasti politík EÚ, ako napríklad poľnohospodárstvo, regionálny rozvoj, rybolov, doprava, vonkajšie vzťahy, rozvojová pomoc a humanitárna pomoc;
- Spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku vrátane Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky;
- ostatné politiky týkajúce sa bezpečnosti európskych občanov na úrovni Spoločenstva a na národných úrovniach⁹, najmä spravodlivosť, domáce záležitosti a clo, vrátane kontroly a správy vonkajších hraníc¹⁰.

Útvary Európskej komisie ročne vynakladajú niekoľko desiatok miliónov eur na používanie geopriestorových údajov v celej škále politík; Satelitné centrum EÚ podobne získava údaje z pozorovaní Zeme, aby zabezpečilo informácie na podporu CFSP, vrátane ESDP¹¹. Na základe súčasného a predpokladaného rozvoja politík sa budú tieto výdaje v blízkej budúcnosti významne zvyšovať.

Niektoré konkrétne príklady zahŕňujú:

- v poľnohospodárstve: kontroly rozlohy oblastí a poľnohospodársko-environmentálne opatrenia;
- v rybolove: systémy monitorovania plavidiel a detekcie plavidiel;
- vo vonkajších vzťahoch: získavanie satelitných snímok v rámci špecifických nástrojov Spoločenstva (napr. mechanizmy rýchlej reakcie);

---

⁸ 6. environmentálny akčný plán (roky 2004 až 2010), ktorý sa zaoberá klimatickými zmenami, prírodou a biodiverzitou, životným prostredím a zdravím, prírodnými zdrojmi a odpadom

⁹ „Bezpečná Európa v lepšom svete – Európska bezpečnostná stratégia“ Javier Solana 12.12.2003

¹⁰ Vrátať prácu Európskej agentúry pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov

¹¹ Pozri spoločné opatrenie Rady z 20. júla 2001 o zriadení Satelitného centra Európskej únie, článok 2 bod 1: (2001/555/CFSP) Centrum podporuje prijímanie rozhodnutí Európskej únie v kontexte CFSP, najmä ESDP, poskytovaním materiálu vyplývajúceho z analýzy satelitných obrazov a súvisiacich údajov, vrátane priestorových obrazov podľa vhodnosti, v súlade s článkami 3 a 4.

- v ochrane životného prostredia: využívanie pôdy a zmeny využívania pôdy, prírodné hrozby (napr. lesné požiare, potopy, tsunami) a monitorovanie globálnych klimatických zmien;
- v rozvojovej politike: monitorovacie činnosti súvisiace s vodou, vegetáciou a potravinovou bezpečnosťou;
- vo výskume: environmentálny výskum.

3. REALIZÁCIA

3.1. Užívatelia na prvom mieste

Cieľom súčasnej rozvojovej fázy je vybudovať silnú užívateľskú základňu pre informačné služby GMES. To bude znamenať, že potreby treba určiť a aktualizovať a že poskytované služby musia byť spoľahlivé a efektívne.

Užívatelia informačných služieb GMES sa zapájajú do rozvoja, realizácie a monitorovania environmentálnych a bezpečnostných politík od globálnej úrovne až po lokálnu úroveň. Európska komisia je jedným z kľúčových užívateľov. Jej vlastné potreby sa identifikujú a dopyt sa postupne sústreďuje.

Užívatelia sa musia uistiť, že služby budú k dispozícii na dlhodobom základe. Toto si vyžaduje opatrenia, ktoré zaručia dostupnosť vesmírnych infraštruktúr, infraštruktúr *in-situ* a infraštruktúr riadenia údajov.

Musia sa vytvoriť mechanizmy hodnotenia, aby bolo možné validovať kvalitu a výkon služieb. Zavedenie každej služby bude podliehať mnohým kľúčovým predelom. Zodpovedajúce usmernenia budú zahrňovať jednotlivé štartovacie náklady a prevádzkové náklady.

3.2. Postupné zavedenie pilotných operačných služieb

Svojou povahou je GMES komplexný systém. Je možné, že bude vyžadovať začlenenie údajov z vesmírnych a *in-situ* (letecké, námorné a pozemské) kapacít pozorovania Zeme do užívateľských operačných aplikačných služieb.

Veľmi dôležité je postúpiť od súčasného projektovo orientovaného prístupu ďalej. Postupne sa musí vybudovať kapacita na základe jasne definovaných priorít a za využitia existujúcich prvkov vždy, keď je to možné.

Postupné zavedenie služieb bude založené na:

- ich vyspelosti;
- ich prijatí užívateľskými skupinami (relevantnosť pre vytváranie politiky a realizáciu politiky); a
- dlhodobej udržateľnosti dopytu a ponuky.

Pilotné služby a požadované infraštruktúry budú financované úmernými zdrojmi Spoločenstva a národnými a regionálnymi zdrojmi. Rýchlosť, akou sa služby zavedú, bude zväčša závisieť od účinnosti využívania a zoskupovania týchto finančných zdrojov.

Bude sa musieť dosiahnuť zvýšená interoperabilita akvizičných systémov; harmonizovať a presadzovať štandardizácia dátových štruktúr a rozhraní; prekonať politické bariéry zdieľania údajov; navrhnúť mechanizmy zabezpečenia kvality; dosiahnuť zlúčenie údajov z rozličných zdrojov na rozličných úrovniach a zabezpečiť inovačné, pre užívateľov vhodné služby, ktoré sú nákladovo efektívne a udržateľné. Tieto smery vývoja by sa mali stať súčasťou súvislého, jednotného celkového programu bez toho, aby sa stratili výhody decentralizovaného riadenia a investícií.

Je nutné zvoliť krátkodobé možnosti a definovať ich rozsah. Aby sa splnil cieľ operačných služieb do roku 2008, musí sa im priznať režim „najrýchlejšej cesty“ (Fast Track).

3.3. Kandidátske služby na najrýchlejšej zavedenie

V prvej etape Komisia usudzuje, že je pravdepodobné, že tri služby „najrýchlejšej cesty“ tieto kritériá splnia a postúpia do pilotnej operačnej fázy. Stanovil sa proces na ich potvrdenie a definovanie ich presného rozsahu a modalít. Tento proces zahŕňa tematické praktické semináre (ktoré sa budú konať v októbri - novembri 2005) zamerané na posilnenie účasti a záväzku príslušných užívateľských komúnít. Týmito tromi službami už navrhnutými členským štátom EÚ a ESA v poradnom výbore GMES sú: havarijná pripravenosť, monitorovanie povrchu a námorné služby. Sú opísané v prílohe A.

Celkovým cieľom zostáva rozvinúť rozšírené spektrum služieb GMES, ktoré spĺňajú požiadavky užívateľov a pre ktoré sú investície opodstatnené hospodárskymi a sociálnymi výhodami. Podpora zavedenia ďalších z týchto služieb bude preto pripravená v priebehu rokov 2005-2006. Za použitia toho istého validačného procesu ako pre „najrýchlejšie cesty“ (pozri príloha B) sa postupne zavedú ďalšie pilotné služby s cieľom poskytnúť širšie spektrum služieb, ako je uvedené v prílohe C. Tieto služby budú zahŕňať napríklad atmosférické monitorovanie, sledovanie vonkajších hraníc a krízovú prevenciu, ktorým niektoré členské štáty pripisujú zvýšenú dôležitosť.

Cieľom je postupne rozvinúť a validovať určitý počet pilotných operačných služieb založených na vybraných projektoch výskumu a vývoja, pričom sa súčasné opatrenia rozšíria a posilnia. Preto Komisia v rámci RP6 zabezpečuje, aby prebiehajúce projekty GMES podporovali realizáciu potenciálnych operačných služieb. Zostávajúce zdroje RP6, ktoré sa ešte musia vyčleniť, budú zamerané čo najviac na služby „najrýchlejšej cesty“, vrátane integrácie jednotlivých zložiek – *in-situ*, vesmírne a dátové riadenie – a vybudovanie vesmírnej časti GMES. Pilotná fáza služieb „najrýchlejšej cesty“ by mala byť hotová na spustenie v roku 2008.

Rozhodujúcim pre úspech servisnej zložky GMES je rozvoj Európskej vesmírnej dátovej infraštruktúry, ako ho predpokladá návrh smernice INSPIRE. Pilotné služby budú preto v skutočnosti fungovať tiež ako pilotné projekty INSPIRE a budú začlenené do realizačného programu INSPIRE. Budú sa musieť vypracovať dátové politiky, ktoré by mali umožniť získavanie a využívanie služieb poskytovateľmi služieb aj užívateľmi.

3.4. Stratégia financovania

Za posledných 5 rokov sa na európskej úrovni vynaložilo 230 miliónov eur na demonštračné služby súvisiace s GMES: EÚ zmobilizuje prostredníctvom RP 6 približne 100 miliónov eur (od roku 2003 do roku 2006); ESA za posledných 5 rokov investovala 130 miliónov eur na vesmírne a pozemské segmenty a segmenty služieb.

Kým z dlhodobého hľadiska by služby mali financovať užívatelia, rozhodujúce infraštruktúry a umožňujúce technológie budú vyžadovať priame investície, aby pilotné služby bolo možné zaviesť.

Komisia pripravuje špecifický program RP 7. Aktivity RDT vykonávané v oblasti rámcového výskumného programu Spoločenstva, najmä v oblasti životného prostredia, výrazne závisia od dostupnosti údajov z pozorovania Zeme. Predpokladá sa, že programu GMES, ako druhej vlajkovej lodi vesmírnej politiky EÚ, sa prideli veľká väčšina finančných zdrojov dostupných pre vesmír podľa Siedmeho rámcového programu pre výskum, technologický rozvoj a demonštračné činnosti¹² (RP7). Z tohto prídela sa predpokladá financovanie významnej časti rozpočtu pre vesmírnu zložku, pre ktoré ESA odhadla investície 2,3 miliárd eur v období rokov 2006-2013¹³. Členské štáty EU a ESA už plánujú doplniť túto investíciu programom ESA a v niektorých prípadoch rozvinúť národné satelitné systémy.

Výskumné projekty financované v rámci tematickej priority RP7 „Životné prostredie“ budú ďalej pomáhať pri identifikovaní operačných služieb GMES. Budú generovať údaje a modely, ktoré prispievajú k realizácii deviatich oblastí GEOSS so spoločenskými prínosmi. Tematická priorita „Technológie informačnej spoločnosti“ prispeje k prvku riadenia údajov a informácií, GMES, k realizácii projektu INSPIRE, a tak aj realizácii projektu GEOSS.

Celková finančná stratégia zložiek *in-situ* a riadenia údajov je zložitejšia pre primeraný rozvoj rôznosti a jednotlivých zodpovedností v rámci mnohých rozličných agentúr v členských štátoch. Toto bude vyžadovať lepšie zosúladenie týchto finančných zdrojov a investovanie nových, ak sa budú musieť zaplniť medzery v infraštruktúre.

Preskúma sa využitie nástrojov Spoločenstva, ktoré nie sú nástrojmi výskumu a vývoja, vo vzťahu k zložkám *in-situ* aj vesmírnym zložkám.

V súčasnosti uvedenie GMES do operačného štatútu predstavuje sériu verejno-verejných partnerstiev na strane ponuky, podporovaných intervenciou výskumných rozpočtov. Tieto partnerstvá budú naďalej hrať významnú úlohu, ale v budúcnosti, keď sa takéto služby už stanú súčasťou rozvoja alebo realizácie verejných politík, mali by byť podporované tiež príslušnými inštitucionálnymi užívateľmi. V niektorých oblastiach môže GMES získať tiež zákazníkov zo súkromného sektora s primeranými mechanizmami návratnosti nákladov. Je preto možné, že sa takto vo vhodnom čase umožnia verejno-súkromné partnerstvá.

Dosiahnuť to bude možné iba vtedy, ak Európa zhodnotí svoje silu prostredníctvom lepšej koordinácie a sústredenia všetkých dostupných zdrojov.

---

¹² KOM(2005) 119 konečná verzia 6.4.2005

¹³ Návrh programu generálneho riaditeľa ESA pre členské štáty ESA

3.5. Budovanie na existujúcich kapacitách

GMES bude do maximálnej miery využívať existujúce kapacity, národné alebo európske. Je potrebné ich zmapovať, vrátane skutočných a plánovaných infraštruktúr, ktoré by mohli prispieť k splneniu požiadaviek, a zabezpečiť ich interoperabilitu. Musia sa identifikovať zostávajúce medzery a o týchto medzerách a tiež o potrebách náhrady existujúcich kapacít sa musia viesť diskusie medzi EÚ a jej agentúrami, ESA, EUMETSAT a členskými štátmi týchto organizácií. Musí sa zabezpečiť maximálne využitie v rámci Európy existujúcich a plánovaných operačných satelitov, sietí *in-situ* a infraštruktúr vesmírnych údajov. Je potrebná lepšia koordinácia a zabezpečenie zdrojov, vrátane zariadení viacnásobného použitia.

V úsilí zabezpečiť autonómne kapacity, ako to presadzuje summit v Gotteborgu, Európa by sa mala postupne spoliehať na svoje vlastné kapacity. Musí sa definovať strednodobá až dlhodobá stratégia na dosiahnutie takéhoto stavu, pričom sa zohľadní rastúca vzájomná závislosť medzinárodných partnerov.

Uznáva sa však, že niektoré opatrenia ohľadne rozvoja vesmírnej zložky GMES sa musia prijať ako naliehavá záležitosť, aby sa udržala dátová kontinuita počas najbližších 10-15 rokov. Väčšina služieb podobných GMES sa v súčasnosti opiera o pozorovania z mnohých satelitov, ktoré už dosiahli, alebo v najbližších rokoch dosiahnu svoju nominálnu životnosť.

V snahe splniť najnaliehavejšie požiadavky satelitného zemského pozorovania, generálny riaditeľ ESA navrhol členským štátom ESA zabezpečiť počiatočný rozpočet na pokrytie prvých fáz rozvoja budúcej vesmírnej infraštruktúry GMES (vrátane súvisiaceho pozemského segmentu). Komisia víta tento návrh, ktorý zohľadňuje jej plán pre počiatočné služby a najmä tri služby „najrýchlejšej cesty“. Počas obdobia rokov 2006-2007 zhodnotí svoj príspevok k vesmírnej zložke GMES, pokiaľ ide o:

- finalizáciu užívateľských požiadaviek;
- definovanie počiatočných služieb, najmä služieb „najrýchlejšej cesty“; a
- schválenie návrhu programu a rozpočtu RP7.

Vykonávajú sa posúdenia medzier a účinnosti infraštruktúr *in-situ* a vesmírnych dátových infraštruktúr. V období rokov 2006-2007 budú výsledky týchto zistení lepšie slúžiť na definovanie budúcich príspevkov Spoločenstva.

3.6. Posúdenie vplyvu

Toto oznámenie podrobne vysvetľuje stratégiu a krátkodobé zmeny riadenia iniciatívy GMES. V súlade s celkovou politikou Komisie, ešte pred vyčlenením podstatných finančných zdrojov na pilotné operačné služby, bude GMES vyžadovať zdôvodnenie založené na jednoznačnom posúdení dosahu. Z hľadiska súvisiacich záväzkov, ktoré sa očakávajú od členských štátov EÚ a ESA, by toto posúdenie malo byť viac prispôsobené GMES ako posúdenie dosahu týkajúce sa RP7. Celkové sociálno-ekonomické argumenty hovoriace za GMES už boli definované v prvej fáze štúdie nezávislými konzultantmi. Členské štáty poskytli tím odborníkov na posúdenie metodológie štúdie počas jej postupu.

Štúdiá identifikuje celý rozsah strategických prínosov realizácie GMES. Svojou povahou sú mnohé významné prínosy zväčša *nekvantifikovateľné*. Správa však tiež identifikuje podstatné *kvantifikovateľné* prínosy počas obdobia rokov 2005-2030. Služby Komisie pracujú na predbežnom posúdení dopadu. Bude ukončené a uverejnené po vypracovaní záverečnej správy sociálno-ekonomickej štúdie v najbližších mesiacoch.

Druhá fáza štúdie by sa mala ukončiť v novembri 2005. Bude sa zameriavať na ďalšie zdôvodnenie výsledných celkových prínosov na základe podrobnej validácie a podporovať ďalšie konzultácie zúčastnených strán. Bude tiež identifikovať, ktoré geografické oblasti a ekonomické sektory sa očakávajú, že zabezpečia tieto prínosy, a bude sa snažiť rozlíšiť krátkodobé a dlhodobé prínosy. V tomto bode sa posúdenie dopadu ukončí a zverejní.

3.7. Spravovanie

Primerané rozdelenie práce a zriadenie organizačných krokov je podstatné pre úspešnú realizáciu GMES.

3.7.1. Úlohy a zodpovednosti

Je veľmi dôležité optimálne zabezpečiť komplementárnosť medzi inštitúciami EÚ, ESA a ich členskými štátmi založenú na jasne definovaných úlohách a zodpovednostiach.

EÚ bude:

- definovať priority a požiadavky;
- sústreďovať politickú vôľu a užívateľský dopyt; a
- zabezpečovať dostupnosť a kontinuálnosť služieb.

ESA bude:

- podporovať a definovať technické špecifikácie vesmírnej zložky;
- realizovať vesmírnu zložku a koordinovať popredné centrá v celej Európe a
- radiť EÚ o budúcich požiadavkách vesmírnej zložky.

Členské štáty môžu:

- posilniť internú koordináciu zberu súvisiacich údajov a riadiacich činností a spájať národný dopyt;
- prispievať k realizácii potrebných vesmírnych dátových infraštruktúr a zložiek *in-situ*;
- podporovať realizáciu priestorovej zložky.

ESA bude riadiť rozvoj tých vesmírnych infraštruktúr, ktoré sú identifikované pre podporu v rámci RP7, v súlade s pravidlami tohto programu, pričom tieto činnosti bude zjednocovať so svojimi vlastnými činnosťami v tejto oblasti. Komisia bude riadiť rozvoj služieb GMES podporovaných prostredníctvom RP7, priamo alebo externe. Toto umožní optimálnu integráciu údajov pochádzajúcich z monitorovania *in-situ*. Po dokončení súčasných projektov

ESA GMES Service Element bude ďalší rozvoj a konsolidácia takýchto služieb zodpovednosťou ES ako integrálnej časti jeho celkového programu v rámci RP7.

Fungovanie satelitných systémov a systémov *in-situ* sa bude musieť vyhodnotiť pre každý prípad zvlášť pri zohľadnení vlastníctva majetku. Malo by maximalizovať nákladovo efektívne využívanie existujúcej odbornosti v medzivládnych organizáciách, členských štátoch a priemysle.

Pokiaľ ide o dojednanie poskytovania údajov zemských pozorovaní požadovaných pre operačné služby GMES počas ich pilotnej fázy aj v riadnej prevádzke, bude potrebné identifikovať najefektívnejší spôsob takéhoto poskytovania, založený na súvislom celoeurópskom prístupe.

3.7.2. Štruktúry

Riadiaca štruktúra pre GMES sa musí rozvinúť podľa postupného rozvíjania nových operačných služieb a rozvoja užívateľských požiadaviek. Mala by byť pragmatická, flexibilná a modulová. Riadiaca štruktúra musí byť preto dostatočne otvorená, aby sa mohla ďalej rozvíjať podľa potrieb všetkých ďalších krokov.

Úspešná realizácia GMES bude vyžadovať aktívne zapojenie priemyslu so zvláštnou pozornosťou venovanou malým a stredným podnikom a poskytovateľom služieb. Účasť priemyslu na takomto projekte spoločného európskeho záujmu zostáva otvorenou možnosťou. Bude doplnená štúdiou uskutočniteľnosti/posúdením dopadu.

GMES pri vytváraní svojho organizačného rámca plne zohľadní odbornosť získanú počas procesu Galileo.

a) Krátkodobý horizont

Existujúci dopyt na úrovni EÚ sa bude sústreďovať postupne. Komisia zriadi organizačnú štruktúru GMES, ktorá bude pôsobiť v rámci Komisie, a jej úlohou bude posilňovať riadenie GMES. Komisia tiež posilní vzťahy medzi poradnými orgánmi so záujmom o GMES a súvisiace oblasti.

Úlohy novej štruktúry pre GMES služby by zahrňovali:

- identifikáciu stratégie pre GMES, ktorá sa postupne stane ústredným bodom koordinácie činností Komisie súvisiacich s GMES a konsolidácie užívateľských potrieb;
- rozvoj pilotných služieb GMES, začínajúc so službami „najrýchlejšej cesty“; a
- podporu riadenia prebiehajúcich a budúcich výskumných činností a činností technického rozvoja.

Štruktúra by mala mať potenciál vytvoriť jadro počiatočného orgánu riadenia GMES a časom by tiež mohla pracovať v mene ostatných inštitúcií a agentúr EÚ.

b) Strednodobý horizont od roku 2007 ďalej

Začiatok RP7 bude zahrňovať zavedenie operačných služieb pilotnej fázy. Dôjde k ďalšej konsolidácii užívateľských požiadaviek, validácii služieb GMES, rozvoju súvisiacich infraštruktúr, finalizácii rokovaní zabezpečujúcich dlhodobý prístup k údajom a zlepšenej interoperabilite.

V tejto fáze, ak by organizačná štruktúra Komisie pokračovala vo svojej činnosti, bolo by pravdepodobné, že by sa rozšírila o dodatočný personál tvorený pracovníkmi národných, regionálnych alebo lokálnych orgánov z členských štátov EÚ a ESA, v súlade s postupom operačných služieb. Toto by mohlo vyslať signál potreby postúpiť k novej štruktúre, ktorá by mohla zahrňovať presun bližšie k štruktúre vhodnej pre dlhodobý horizont. Komisia už naznačila,¹⁴ že Spoločná technologická iniciatíva pre GMES (Joint Technology Initiative (JTI)) môže byť jednou z možností na posúdenie v porovnaní s ostatnými, ako prostriedok sústredenia zdrojov a mobilizovania rozhodujúceho množstva. Takýto prístup by umožnil začlenenie relevantných užívateľských organizácií do programu. Preukázal by, že konečný užívateľ je postupne ochotný sa do procesu začleniť.

Najprimeranejšia štruktúra riadenia sa však ešte stále musí plne vyhodnotiť. Komisia navrhuje tak urobiť v spojení s členskými štátmi zavedením vyhradenej podskupiny poradnej rady GMES. Táto skupina bude môcť využívať štúdiu konzultantov, ktorá sa vykonala v rámci RP6¹⁵ na identifikovanie vplyvu potenciálnych organizačných modelov.

c) Dlhodobý horizont – plne operačná fáza

V tejto fáze mnohé služby úspešne ukončia pilotnú fázu. Každá by mala garantovať špecifikovanú kvalitu a dostupnosť produktov. Je pravdepodobné, že pokračujúca dostupnosť služieb bude výsledkom dojednaní o zaobstarávaní z podnetu užívateľov, pravdepodobne cez ústredný orgán.

4. PROPAGÁCIA GMES/OZNAČENIE

Veľmi dôležité bude zvýšiť verejný profil GMES medzi užívateľmi a širokou verejnosťou. Galileo má široké uznanie v médiách a pozdvihnutie GMES na porovnateľnú úroveň bude vyžadovať vytrvalé úsilie.

Bude sa musieť určiť primeraná značka a jasné hodnoty značky. Zapojenie zúčastnených strán sa musí výrazne zvýšiť prostredníctvom verejného programu zameraného na povedomie. V tom by malo byť zahrnuté zabezpečenie verejného uznania, napríklad, súťažou škôl o programe.

Komisia predpokladá zorganizovanie summitu GMES v roku 2007. Tento summit by mohol spojiť kľúčové verejné a súkromné zainteresované strany s cieľom zdôrazniť pokrok, výmenu skúseností a načrtnúť cestu k integrovanému celosvetovému zemskému pozorovaciemu systému.

---

¹⁴ Európska vesmírna politika – Predbežné prvky COM(2005) 208 konečné znenie, 23.5.2005

¹⁵ „Správa GOSIS (D3) o potenciálnych organizačných modeloch GMES“ Špecifické podporné opatrenie v rámci RP6